

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV. Váci-utca 11.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 frt
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A szent-gróthi választás.

A Besenyei Ernő országgyűlési képviselő halálával megüresedett mandatumért három párt készül a választási harcra. E három párt közt ott látjuk az antiszemita pártot is, mely Csernel csabrendeki lakost állította fel képviselőjelöltül, mert ez az ur megígérte, hogy egy kis pénzt is kész áldozni az antiszemitaság oltárán.

Mint halljuk, a központból akarták boldogítani a szent-gróthi választókerületet és a miniszteri jóváhagyás nélkül titkon működő Aurora kör egyik oszlopának szerették volna megszerezni a mandatumot és az azzal járó öt forintnyi napidíjat, de mivel az Aurora oszlopának egy pár rongyos, senki által sem olvasott „költeményen“ kívül egyebe nincsen, a tért inkább a csabrendeki csillagnak engedték át, a ki csillogó aranyokat ígért, ha megválasztják.

A küzdelem tehát Szent-Gróthon is nagyon élénknek ígérkezik és Zalamegye újra kitéve lesz egy kis antiszemita heccznek. A heccz meglesz, az kétségtelen, mert az antiszemita párt „legjobb szónokait“ fogja leküldeni a kerületbe, de hogy Csernel ur olyan könnyű szerrel győzni fog-e, mint a z-e g e r s z e g i elvtársa, az még nagyon kétes.

Mi ezuttal csak a kerület zsidóságát akarjuk figyelmeztetni, hogy Csernel ur megválasztását minden erőből akadályozza meg. Hazafias kötelességek ezt tenni, mert a megye érdeke kívánja, hogy ne olyan egyének által legyen képviselve a magyar törvényhozásban, a kik a legszentebb közérdeket is feláldozzák az önérdeknek --- ugyszólván — az öt forintnyi napidíjnak.

Az antiszemita párt tagjainak legnagyobb része, a mandatum elvesztése által kenyérkeresetét is veszti el. Tunya, léha fraterok, tehetség és komolyság nélküli szerencse lovagok, kik a dolgozó emberiség bolondításából élnek. Tudományukat a kártyaasztalnál csillogtatják legfényesebben és a ki a borból legtöbbet elbir, az köztük a leghiresebb férfiú.

Hogy ilyen elemek nem képviselőknek valók, azt minden józan választó átlátja. Ez az elem a magyar alkotmányos szabadság állandó veszélye, melyet eltávolítani kell minden áron.

Ma a zsidók ellen izgat, holnap más osztályt vagy felekezetet tűz ki üldözése céljául, hogy legyen megélésének jogczime.

Minden országnak vannak elzülött existenciái, de jogállamban türni nem szabad, hogy ez existenciák az ország sorsára döntőleg befolyanak.

Dologházat nekik; nem parlamentet.

Dr. G.

Izraelita nőegyletek.

Derék egy szövetségzet létesült nem régen az osztrák fővárosban. Büszkén viseli a német nők egylete czimét; van is oka a sükségre, mert hiszen célja szent, hivatása magasztos.

Nem apró dolgokkal bibelődik, nem holmi kézimunkák ismeretének terjesztésével foglalkozik, épugy nem törődik árvaházak alakításával és nem tartja szem előtt tápintézetek szervezését és segélyezését sem; minek is az igaz osztrák nőnek? Sokkal szebb, nemesebb, célzott tűzött ki magának a derék egylet, melynek főfeladata a felekezeti gyűlölség terjesztése, az antiszemitismus ápolása.

Néhány képviselő biztatására, közbenjárásával és támogatásával alakult meg. Tagjai nem a társadalmi élet salakjából csoportosultak, hanem nagyrészt az alsóbb foku

polgárság nejeiből; kis-iparosok, kiskereskedők feleségei, néhány tanítónő képezik az egylet zömét.

És míg az osztrák keresztény hölgyek ily derék dolgokban török szép fejeiket, lássuk csak, hogy a mi magyar izraelita nőink miben fáradoznak.

Szintén szövetkeznek. Hazánk minden vidékén alakítanak egyleteket, melyek neve rendesen izraelita nőegylet és évek hosszú során át, sok küzdelem, számos akadály elgördítése után e név kivivta magának az általános tiszteletet, tudja mindenki széles e hazában, tudják ellenségeink is, hogy mit mond e cím: Izraelita nő-egylet. Tudja mindenki, mily szép és nemes, istennek és embernek tetsző czél lebeg ezen egyesületek szeme előtt. Izraelita a cím, izraelita a működés, azaz felekezetkülönbség nélkül nyújt gyámolítást, segínyt, ruházza a szűkölködőt, táplálja az éhezőt, tagjai mentő angyalokként keresik fel a szegények kunyhóit, az inség tanyáit.

Az izraelita el nem hanyagolva háztartását, szabad óráit szenteli az egylet létrehozatalának és fejlődésének. Fárado és munkálkodik a szent czél érdekében, a szegényekért nem ritkán a legnagyobb kellemetlenségeknek veti alá magát, jár, kél, kérelmez, iparkodik az egyletnek pártfogókat szerezni, saját illétékeivel hátralékban nem marad és mindezekért nem részesül semmiféle kedvezményben, csak az isteni tudat tölti el nemes keblét, hogy fáradozása az özvegyek és árvák. a szűkölködő nyomorékok javára szolgál.

Mint vizdus tájon nagy számmal fakadnak a források, melyek látszólag összefüggésben nincsenek, de melyek mindegyike kellemes, üdítő és gyógyhatású, úgy alakulnak hazánkban ezen egyletek évről-évre nagyobbodó számban; látszólag nincs köztük összefüggés, egyik sincs alávetve a másiknak, egyik sem fiókja a másiknak, önállóan és függetlenül működnek, de mindegyik üdvös, mindegyik czélja nemes, működése lélekemelő és nem kell soká kutatnunk, hogy mégis megtaláljuk az összefüggő kapcsolatot, a valódi zsidó gondolkodásmódot, a nemes ösztönt, mely készíti az izraelita nőket, hogy jót tegyenek, hogy mentőkként segítsenek ott, hol gyámolításra szorulnak.

Oh, megérdemlik ez egyletek kivivott hírnevüket. A budapesti izraelita nő-egylet mintaképpül szolgálhat bármilyen hasonló nemes czélú intézménynek, árvaháza, tápintézete jótékony működése, az egyleti élet szervezete ország-szerte példásnak lett elismerve és a legmagasabb körök dicséretében részesültek. Az egylet előjár a jó példával. Ha kötelességszerűen sok esetben tekintetbe is kell vennie a felekezetet, ha gyakran előnyben is részesülnek vallásunk hívei, a mennyire lehet kiterjeszti jótékony hatását minden felekezetre és a mint különösen a Valero-utczai népkonyha bizonyítja, a legáldásosabb módon. Így példa után indulnak a vidéki egyletek is. A kezdeményezés nehéz munkáját a város, vagy falu egyik vagyonosabb és intelligensebb hölgye szokta elvállalni. Termeibe gyülekeznek az előkelőbb és magasabb értelmiségű nők, segítségre hívnak tudományosan képzett férfiakat is, egyik-másik tanárt, tanítót, vagy ügyvédet, megbeszéli a dolgot, meghozzák

az alapszabályokat és aztán hozzáfognak a tulajdonképeni alakuláshoz.

Nem a legkönnyebb dolog. Sok helyütt nincsenek tisztában az ily egylet fontosságával és lényegével. Az alakítók egész ékesszólása szükségeltetik gyakran, hogy a belépésre bírják az akadékoskodókat. — A tagsági díjnak nagyságát nem állapítják meg szigoruan. Kiki tehetsége szerint kötelezi magát évenkénti 1—10 frt fizetésére.

De kisebb városban így is csekély volna a tőke. Az egylet talál módot a gyarapításra. Nyáron majálist és más kirándulásokat rendez, melyeken részt vesz a vidék egész intelligenciája felekezetkülönbség nélkül és nem ritkán keresztény hölgyek közreműködői az ily ünnepélyek rendezésének; a téli időnyt is felhasználja az egylet. Ha másképp nem lehet, gondoskodik róla, hogy a kaszinó terme jó simára szappanoztassék, hogy a diszítés minél pompásabb legyen, hogy a táncmulatság mentől jobban sikerüljön és hogy a jövedelem a lehető legfényesebbnek bizonyuljon.

De ez sem elég; még az ekkép befolyt összegek sem fedik a szükségleteket. Hiszen támogatni kell a keresztéképteleneket, iskoláztatni a szegény gyermekeket, ruháztatni és ez mind sok pénzbe kerül. Aztán meg a tápintézet, a népkonyha is szükséges volna, pedig a vidéki hatóságok vajmi keveset gondolnak evvel.

Azért a tagoknak nem szabad pazarolniok az ételt. Meg kell gondolniok, hogy a táiban a szegények része is foglaltatik. A hónap mindegyik napján más-más választmányi tag vállalja el az étel kiosztás terhét. Hozzáküldik az ételmaradékot, vagy ünnepen az egyenesen a szegények számára süttöttet, főzöttet. Az udvarban gyülekeznek az éhezők. Elhozzák magukkal edényeiket és áidva jótéveiket fogadják az adományokat.

De a szemérmes koldusnak sem marad üres tarisznyája. Mindenféle ürügy alatt, kedvezgetés színével küldik házába az erősítő étket, erőltetik rá a szükséges pénzbeli segínyt és isten látja a hő könnyeket, olvassa az érzelmeiket, melyeket a valódi jótékonyosság idéz elő.

Pedig az izraelita nő-egyletek a valódi jótékonyt gyakorolják és minden tekintetben megérdemlik minden igaz hazafi háláját.

De nem mellőzöm azt sem, hogy nem ritkán viszály is támad az egyleti élet körében; párt és személyes érdekek gyakran játszanak szerepet az egyletekben és a tisztviselők teljes tapintatossága kívánatos ahhoz, hogy a kedélyek megbéküljenek. Ily viszályok veszélyeztetik az egyletek fennállását, pedig épen oda kell hatnunk, hogy azon környéknek is, hol még izraelita nő-egyletek nincsenek, a fennállók mintájára úgy alakuljanak, hogy mindinkább nőjjen és terjesztessék a zsidó nőnek dicsősége.

A német nők egylete alig ünnepelte meg alakulása évfordulatát, már is nagyon zajos jelenetek fordulnak elő gyülekezetein és megnyugvással konstatálhatjuk, hogy nem fog már sokáig tengődni, másrészt láthatjuk, hogy óhajunk szerint, növekednek, gyarapodnak és szaporodnak az izraelita nő-egyletek, melyeknek olyannyira nemes, önzetlen és áldásos

működése mellett bizonyosnak tarthatjuk, hogy az osztrák mintára nem alakul meg nálunk magyar nők egylete, hanem igenis kötelességének fogja tartani minden igaz magyar nő, hogy ártalmára ne legyen az oly egyletnek, melynek működése a leghazafiasabb.

Komor Gyula.

Néhány szó a fajok elméletéről.

Ismeretes dolog, hogy az áriai és sémi fajok közt tett és csak évtizedek óta általánossá vált megkülönböztetés egyedül nyelvészeti indokokon alapul. Minthogy t. i. az Ázsiából származó nyelvek némi eltéréseket mutattak, ugyanannyira, hogy bár tagadhatlan egy közös nyelvből származtak, őket két nyelvcsaládra, az áriaira és sémire osztják, ennek alapján az e két nyelvcsalád körébe tartozó népeket is két fajra szeretnék osztani, mely két fajnak mindenféle különbségeket tulajdonítanak, de történelem és népisme tagadják e faji megkülönböztetés helyességét. A történeti fejlődés egy és ugyanazon faj népei között épúgy az áriai, mint a sémi népek között, többrendbeli különbséget okozott, valamint mindkét faj különböző népei közelségét és rokonságát is előidézte. Maga a vallás is hatalmas válaszfalat képez keresztény, mohamedán és a budha népek között, anélkül, hogy faji származásukra legkisebb tekintettel volna. Évtizedek óta hangoztatják ezen állítást, de eredménytelenül. Most a népisme és az embertan emelik fel szavukat ezen tisztán nyelvészeti feltevés ellen. Majd a tudomány inkább érvényt szerez magának, mint a történelem szerény és gyakran szívesen mellőzött szava. Hiszen egészen másképen állította fel a fajok elméletét a tudomány, az áriai és sémi népeket a kaukazusi fajban egyesítette, míg ama nézet merült fel és a fajok elmélete jelszavává lett.

A kitűnő népisme és embertantudós Mantegazza Pál, a flórenczi egyetem tanára és az ottani népisme és embertani muzeum igazgatója bentazta Indiát. és ezen utját lerja „India“ című művében, melyet Meister H. fordított német nyelvre. (Costenobl, Jena, 1885.). Főfeladatául a népisme kutatásokat tűzte ki magánsk, mihez bő alkalmat nyújtottak a legkülönbözőbb nemzetiségek és törzsek, melyek a 250 millió lélektől benépesített Indiában honolnak. E művében mondja (123. l.): „Minden ethnologus a Tudákat a dravida fajhoz számítja, de részemről ismétlem, a mit már más helyütt felhoztam, hogy a dravida faj fogalmát meg kell semmisíteni. Léteznek dravida nyelvek, de nincsenek dravida fajok és a legkomolyabb tévedésekhez vezetett már, ha a nyelvészeti alapot alkalmazták az emberek osztályozásánál. Dravida nyelven beszélnek a sémi jellegű Tudák, a kotok, kik csak oly áriaiak, mint a legszebb európai, a madrasi athleta kulik és a malayokhoz hasonló malabari malafridok. Kell-e tehát mondanunk, hogy egy osztályba tartoznak oly emberek, kiknek koponyaalkotásuk, arczulatuk, kiknek teljes emberisme jellegük olyannyira különböző? Hiszen akkor époly jogosan állíthatni, hogy a föld minden embere egyetlen egy fajhoz tartozik és Linné homo sapiensének csak egy-egy válfaját

képezi. Meglehet merész és kockázatos a nézetem, de előttem a dravida faj, mint megkülönböztetett és tisztán felismerhető faj csak oly kevés létezik, mint a sémi és aria népek faja és ugyancsak idején volna, hogy mellőztessék ezen nyelvészeti kereszteléssel szentesített téves alapokon nyugvó megkülönböztetés, mely a legyőzhetetlen és visszavonhatlan hagyomány szívósságával tolakodik az embertan és népisme tételei közé“.

De még biztosabb és tényleges példát is nyújt Mantegazza. Behatóan tudósít a partusok, a régi perzsák utódairól, kiket, mint ilyeneket az ariákhoz kell számítani. Vallásuk miatt el kellett hagyniok hazájukat. a történet folyamában ismételten üldözték, üzték és szórták széjjel. Tüzimádók, sok különös szokással és szertartással, Loroaster tanát követik és ennél fogva pogányok, kik azonban az ember- és állat-áldozatokat ném ismerik. Elő-Indiában körülbelül 170.000 van, és ezek közül 130.000 lakik Bombayban, hol csekély számuk dacára vagy tekintélyben részesülnek, minthogy munkásságukkal és ügyességükkel nagy vagyont szereztek maguknak. Leginkább kereskedők, bankárok, hivatalosok és a színészeknek is nagy részét ők képezik. Az „India“ szerzője róluk azt mondja: Fehérek, halványak és két jelleget mutatnak; az egyiket a zsidójelleg tulhajtásának nevezném, a másik elhízott, gömbölyded és jóakaratu külsejű. Az asszonyok még inkább emlékeztetnek legszebb nőink arczvonásaira, éjsötét, nagy, epedő szemökre, hajlott orrukra, érzelmes ajkukra, gyöngy fogaikra. De nem csak arczulatra nézve hasonló az izraelitákhoz, hanem jellemük és sokban egyezik.“ (62. l.). Mint más tüneményeknél, a sémi és áriai jellemnek is itt oly hasonlóságát láthatjuk, mely kimutatja, hogy a faji különbség valóságban nem létezik. Bár e felismerés mindinkább utat törhetne magának.

Mantegazza különben többször is tér vissza e tárgyra, különösen műve második részében, hol összegezi indiai tanulmányai eredményét. Többi között így nyilatkozik, (229. l.): „Előttem az áriaiak is csak történeti regét képeznek, melyben az igaz összevegyül sok homályossal, talán sok tévessel“. Állítja, hogy „hogy nem is bír még a tudomány a szükséges anyaggal, hogy biztos embertani jellegük szerint osztassa be a fajokot, hogy megszabassa a határokat és eszközölhesse a népisme felbontást.“

Megszokták Európában, hogy az indusokat az áriai néptörzsekhez számítják, sőt épen az áriai törzsek szülőjének tekintsék. Pedig az 1871-iki népszámlálás azt mutatja, hogy angol-india akkori 185 milliónyi lakossága közül 110 millió vegyes mestiy népesség, 41 millió mohamedán, kiknek faji viszonya meg nem határozható, 18 millió őslakó, vagy nem-áriai és csak 16 millió oly lakos, kiket áriának tekinthetni. Mindebben pedig oly önkény uralkodik, hogy tudományos megkülönböztetésről szó sem lehet és azért az áriai és sémi faj közt tett megkülönböztetésnek nincs is tudományos alapja.

Különben is az áriai törzstől való állítólagos leszármazás éppenséggel nem nyújt kezességet a valódi szellemi

művelődés és polgáriasodást illetőleg. Mantegazza, ki meggyőző szellemmel bír, mint ember megalázva érzi magát, midőn látja, hogy a 150 millió hindu a legsötétebb álhitbe és babonába süllyedt, ha látja, hogy legjobbjai — hogy a sok közül valamit kiemeljünk — imádva és sirva borulnak le a szűz tehén elé és kenik lábait az „ostoba kérődzőnek“, ha látja, hogy a legelőkelőbbek és legtudósabbak szent italként szörpölik a vizet, melyben a piszkos kolduló barátok lábaikat mosták — és ez még nem e legrosszabb.

Honnan tehát az a büszkeség, melylyel jelenleg sok európai, mint áriai letekint a sémitára és minden szellemi és erkölcsi fölényt előbbi fajnak tulajdonit? Nem, nem embertani momentum ez a leszámaztatás, mely évezredekre hat vissza és mely hiszen csak a nyelv hasonlóságán alapul, a történet és a történeti fejlődés viszi a népeket azon fokig, a mely fokot a népek el is érnek.

Vidéki levél.

Paks, 1886. június 6. Nagy ünnepe a paksi izr. orth. hitközségnek. Ezt már korán reggel hirdették a templomról és az előkelőbb hitközségi tagok házairól lengedező nemzeti színű zászlók. Az utcákban is észrevehető volt oly élénkség, a melyet csak rendkívüli esetekben szoktunk tapasztalni. És csakugyan rendkívüli eset történt, nagy ünnepélysségek közt vonult be a főrabbi.

Tudvalevő, hogy a paksi izr. hitközség ketté szakadt, az egyik (orthodox) az elhalt főrabbi vejét Szófer Suszmant dhajtotta lelkésznek, a második pedig mindenkit csak őt nem. Evvel ki lett adva a jelszó az ellenségeskedésre. Az első párt az orthodox volt, a másik statas quo akart lenni és lett is.

A ki a hitközség évszázados szervezetét ismeri, az előre tudhatta, hogy az orthodox párt fog győzni.

E párt fogadta ma új főrabbiját, a helyben 44 évig működött és nemrég elhalt Ungár Gyula főrabbi vejét, volt halasi rabbit, ki 30 évvel ezelőtt ugyancsak helyben az ipa mellett mint segédlelkész működött.

Az elnök, Freund Salamon ur, a rendező bizottság és számos hitközségi tag kíséretében zászlóval utazott Kalo csára, hogy onnan új székhelyére kísérje az érdemes papot. Rövid várakozás után megérkezett a vonat. A halasi hiveitől követett főrabbit az elnök üdvözölte, mire a menet kocsikon megindult. Úszódon pihenő tartatott és ebéd után a menet Paks felé indult. A révnél ismét sokan várakoztak ránk. Az innenső oldalon ez alatt nőttön nőtt a sokaság. Összesereglettek a legtávolabbról a főrabbi hivei és tisztelői, hogy jelen lehessenek az ünnepélynél, másrészt meg azért, hogy tiszteletüket lerójják az ismert tudós iránt. Kevéssel a kitűzött óra előtt megérkeztek az egyes hitközségek, a paksi izr. ipartársulat, a paksi fiatal hölgyek — az elnök K. leányával az élén — küldöttségei, a fehérvári, bajai és más 13 távolról jött rabbi.

Harsány éljenzések közt szállt partra a szeretett főrabbi. A küldöttségei üdvözletei után a pap az elnök

mellett helyet foglalt, hogy egyenessen a templomba hajtasson. Két oldalán lovas banderium, előtte a legnagyobb nemzeti színű zászló, e fölirattal: „Éljen Szófer Szuszman paksi főrabbi“ és utánn 160—180 nagyobbára zászlós kocsi ment. A rendező bizottságnak — melynek élén Freund Lázár ur állt, köszönhető, hogy a rend, daczára a zápor esőnek meg nem bomlott.

A merre az impozáns menet elhaladt, a hivek falai szőnyegekkel diszitve és az ablakok kivilágítva voltak. A templom előtti nagy tér kicsiny volt a nézőknek és a mellékutczák is megteltek kíváncsiakkal. Alig tudtunk a kocsikról leszállani és csak nagy szorongatások közt juthattunk az, e czélra gyönyörűen diszített templomba. Kivül rendőrök, belül rendezők tartották fenu a rendet. Zsufolásig telt meg a teljesen kivilágított imaház. Százakra ment azok száma, kik nem juthattak a templomba, hanem csak kívülről bámulhatták a nagyszerű jelenetet.

Legelőször is Freund Simon üdvözölte a főrabbit. „A mag, melyet 30 év előtt“ — ugymond — „községünkbe hintettél, kikelt. E szép vetést csak a közelmúltban akarta az ellenséges elem elpusztítani. Neved hire azonban megakadályozta a pusztítást, megjelenésed által pedig — hisszük erősen — virágozni fog e mező, melyet ezután te fogsz mivelní.“

E beszéd után emelt szót az ünnepelt rabbi. Magva a beszédnek az volt, hogy békességre hívta fel hiveit; még azokat is, kik az anyaközségből elpártoltak. Már beszédében is megkísértette a kibékítést, és szivreható beszéde látszólag hatotta meg még a más felekezeti hallgatókat is. Ezután lekérte isten áldását a király, királyné, koronaörökös és neje ő felségeire, az egész Habsburg házra, a a hazára, kormányra, országgyűlésre, Tolna vármegyére és tiszti karára, Paks városára és ennek előljáróira, nyilvános intézeteire. Végre megáldotta a jelenlevőket és köszönetet mondott az idegeneknek, kik valláskülönbség nélkül mesziről jöttek, emelendők az ünnepély fényét.

Az ezután megtartott nagy banketten Hirsch A. Aladár mondta az első felköszöntőt a királyra és a hazára, utána a sz.-fehérvári pap az elnökre, és még sok más is szónokolt.

A főrabbi mély gyásza folytán táncz nem engedtetett meg az ifjuságnak, mely a helyett fáklyásmenettel tisztelgett a hivatalába iktatott főrabbinál.

— — r —

Zsidó anyakönyvi kerületek.

Jegyzéke azon izraelita anyakönyvi kerületeknek, melyek megalakulását a vallás és közoktatási m. kir. miniszterium tudomásul vette.

(Folytatás.)

121. *Zala-Szt. Gróth.* (Zala m.) Elnök: Steiner Ád. Ideiglenes anyakönyvvezető: Berkovits Albert tanító.

122. *Zala-Egerszeg.* (Zala m.) Elnök: Fischer László. Anyakönyvvezető: Engelsmann Izraél rsbbi.

123. *Alsó-Lendva.* (Zala m.) Elnök: Pollák Lázár. Anyakönyvvezető: Schacherlsz Mózes rabbi.

124. *Csáktornya* (Zala m.) Elnök: Löbl Mór. Anyakönyvvezető: Schwarcz Jakab rabbi.

125. *Nagyvárad*. (Bihar m.) I. Elnök: Ullmann I. Anyakönyvvezető: Fuchs Mór rabbi. — II. A nagyvárad kongresszusi hitközség ideiglenes anyakönyvvezetője: Váradi Mór.

126. *Csenger*. (Szatmár m.) Elnök: Grossmann F. Anyakönyvvezető: Jungreis Ábrahám rabbi.

127. *Békés*. (Békés m.) Elnök: Beck József. Anyakönyvvezető: Schäfer Lipót rabbihelyettes.

128. *Sopron*. sz. kir. város. I. A status puo ante alapon álló hitközség anyakönyvvezetője: Eliás Miksa rabbi. II. Az orthodox hitközség anyakönyvvezetője: Grünwald Manó rabbi.

129. *Boldogasszony*. (Moson m.) Elnök: Schey I. Anyakönyvvezető: Pscherhoffer Mór rabbi.

130. *Rajka*. (Moson m.) Elnök: Kurz Lipót. Ideigl. anyakönyvvezető: Grünbaum Mór vallástanító.

131. *Gyoma*. (Békés m.) Elnök: Hartenstein Vilmos. Ideiglenes anyakönyvvezető: Lichter Vilmos tanító.

132. *Új-Szent-Anna*. (Arad m.) Elnök: Werner Ad. Anyakönyvvezető: Löwenstein Mór rabbihelyettes.

133. *Gyalú*. (Kolozs m.) Elnök: Rosenberger Bernát. Anyakönyvvezető: Krausz Albert rabbihelyettes.

134. *Szamosújvár*. (Szolnok-Doboka m.) Elnök: Koppél Noé. Anyakönyvvezető: Kohn József rabbihelyettes.

135. *Mosony*. (Mosony m.) Elnök: Stadler Manó. Ideiglenes anyakönyvvezető: Roth Ede vallástanító.

136. *Nagy-Somkén*. (Szatmár m.) Elnök: Hirsch N. Anyakönyvvezető: Keller Izsák rabbi.

137. *Ujvidék*. (Bács m.) Elnök: Preszburger Gábor. Anyakönyvvezető: Dr. Süsz Ignác rabbi.

138. *Szeged*. (Csongrád m.) Elnök: Dr. várhelyi Rósa Izsó. Anyakönyvvezető: Dr. Löw Immanuel rabbi.

139. *Balaton-Füred*. (Zala m.) Elnök: Oblatt Sám. Anyakönyvvezető: Pollák Ábrahám rabbi.

140. *Kapolcs*. (Zala m.) Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Simon Adolf.

141. *Kövágó Örs*. (Zala m.) Elnök: Stern Jónás. Ideiglenes anyakönyvvezető: Stern József rabbihelyettes.

142. *Tapolca*. (Zala m.) Elnök: Lessner Sámuel. Ideiglenes anyakönyvvezető: Feleki Alajos jegyző.

143. *Sümegeg*. (Zala m.) Elnök; Scheiber Sándor. Anyakönyvvezető: Kronberger Jakab rabbihelyettes.

144. *Privigyé*. (Nyitra m.) Elnök: Rosenthal Zsigm. Anyakönyvvezető: Abeles Lipót rabbi.

145. *Szakolca*. (Nyitra m.) Elnök: Spitzer József. Ideiglenes anyakönyvvezető: Weisz Samu vallástanító.

146. *Nagy-Surány*. (Nyitra m.) Elnök: Braun R. Anyakönyvvezető: Plaut Fülöp rabbi.

147. *Vágújhely*. (Nyitra m.) Elnök; Herzfeld Mór. Anyakönyvvezető: Weisse József rabbi.

148. *Szent-János*. (Pozsony m.) Elnök: Opler Ede. Anyakönyvvezető: Reiniger Jakab rabbi.

149. *Malaczka*. (Pozsony m.) Elnök: Wertheimer A. Anyakönyvvezető: Dr. Pisko Henrik rabbi.

150. *Csongrád*. (Csongrád m.) Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Weisz Tivadar.

151. *Kemese*. (Szabolcs m.) Elnök: Weisz Ignác. Anyakönyvvezető: Glück Dmánuel rabbi.

152. *Kis-Várda*. (Szabolcs m.) Elnök: Reissmann A. Ideiglenes anyakönyvvezető: Schreiber Naftáli rabbihely.

153. *Mada*. (Szabolcs m.) Elnök: Fried Aurél. Ideiglenes anyakönyvvezető: Kain Sámuel.

154. *Nyírbátor*. (Szabolcs m.) Elnök: Weisz Mór. Ideiglenes anyakönyvvezető: Fried Ábrahám vallástanító.

155. *Makó*. (Csanád m.) Elnök: Dr. Dózsa Sámuel. Anyakönyvvezető: Fischer Antal Enoch rabbi.

156. *Breznóbánya*. (Zólyom m.) Elnök: Telek Ármin. Ideiglenes anyakönyvvezető: Fischer Náthán tanító.

157. *Besztercebánya*. (Zólyom m.) Elnök: Hertzka Mór. Ideiglenes anyakönyvvezető: Fleischner Lipót.

158. *Gyömörő*. (Győr m.) Elnök: Steiner Lázár. Anyakönyvvezető: Pollák Simon rabbi.

159. *Téth-Szent-Kut*. (Győr m.) Elnök: Gessesner Lipót. Anyakönyvvezető: Ficher Jakab rabbi.

160. *Jánosháza*. (Vas m.) Elnök: Stern Lipót. Anyakönyvvezető: Reichenfeld Márk rabbi.

161. *Högyész*. (Tolna m.) Elnök: Engelmann Ármin. Anyakönyvvezető: Goitein E. M. rabbi.

162. *Fehérgyarmat*. (Szatmár m.) Elnök: Bécsi Sámuel. Anyakönyvvezető: Jungreis Sámuel rabbi.

163. *Bethlen*. (Szolnok-Doboka m.) Elnök: Deutsch Bernát. Anyakönyvvezető: Lichtenstein Juda rabbi.

164. *Avas-Felsőfalu*. (Szatmár m.) Elnök: Vámfalvi Jónás. Anyakönyvvezető: Weinberger Pinkász rabbi.

165. *Szinér-Váralja*. (Szatmár m.) Elnök: Stern S. Anyakönyvvezető: Schönfeld Zsigmond rabbihelyettes.

166. *Buttyin*. (Arad m.) Elnök: Bienenstock Márk. Anyakönyvvezető: Deutsch Lázár rabbihelyettes.

167. *Nagy Bocskó*. (Máramaros m.) Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Rosenberg Eber.

168. *Deés*. (Szolnok-Doboka m.) Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Hartmann Ferencz.

169. *Szeghalom* (Békés m.) Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Edelstein Ignác.

170. *Balassa-Gyarmat*. (Nógrád m.) Elnök: Weisz Salamon. Anyakönyvvezető: Deutsch József rabbi.

171. *Simánd*. (Arad m.) Elnök: Blau Zsigmond. Anyakönyvvezető Fischer Mihály rabbi.

172. *Temesvár*. (Temes m.) Elnök: buziási Eisenstädter Ignác. Anyakönyvvezető; Dr. Löwy Mór rabbi.

173. *Görbő-Pincehely*. (Tolna m.) Elnök: Grosz D. Ideiglenes anyakönyvvezető: Katz Salamon rabbihelyettes.

174. *Simontornya*. (Tolna m.) Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Sterk Ignác.

175. *Losoncz*. (Nógrád m.) Elnök: Dr. Schneller László. Ideiglenes anyakönyvvezető: Rosenthal Tobiás vallástanító.

176. *Nagy Becskerek*. (Torontál m.) Elnök: Schwarcz Mihály. Anyakönyvvezető: Dr. Klein Mór rabbi.

177. *Sóly Kazincz*. (Borsod m.) Elnök és ideiglenes anyakönyvvezető: Schweitzer Márton.

178. *Sajó-Szt.-Péter*. (Borsod m.) Elnök: Brodi Miksa. Ideiglenes anyakönyvvezető: Glück Izsák rabbi.

179. *Pécska*. (Arad m.) Elnök: Schleisner Fülöp. Ideiglenes könyvvezető: Kohn Simon jegyző.

180. *Török-Kanizsa*. (Torontál m.) Elnök: Frankl Vilmos. Ideiglenes anyakönyvvezető: Ungár Lázár jegyző.

T Á R C Z A.

Gróf vagy zsidó.

— írta Dr. Lehman. —

(Folytatás.)

„Én azt gondolom,“ viszonzá neje a gyönyörű szép gyermekre tekintve, fogadjuk el. Nálunk jobb helye van mint a kisasszonynál. Aztán tudod Kálmán, mondjuk, hogy az enyém és Pilsenbe elmegyünk ama gazdag prágai zsidóhoz, ki rendszeren a vásárra jár, és felkérjük őt komának,

egy másikat moholnek (körülmetelő) még szép kis összeget nyerünk rajta.

„No hát jól van kisasszony,” mondá a koldus, „elvállaljuk a kicsikót. De még adjon rá valamit; mert feleségemnek nagyon sok baja lesz veled.”

„Szívesen adnék többet,” mondá Marinka; de ha nincs; azonban a gyermek finom ruhái is megérnek valamit és nyakán ez az arany medaillon — ezt is nálatok hagyom.

A koldus kezébe tartá a medaillont, melyben Dornbach gróf egyenruhában volt lefestve.

„Finom úr,” mondá a zsidó, — és meghalt?”

„Nővérem miatt párbajba keveredett egy társával,” viszonzá Marinka.

„Adja hát a pénzt ide.”

Marinka átadta a gyermeket az asszonynak, míg a pénzt a férj kezébe olvasta, azután gyorsan eltávozott. Csakhamar megállt és visszatekintett a lassan haladó kolduscsaládra.

„Végre megboszultam magam!” kiáltá fel. Gróf Artur nemes utódod, ki nagy birtokaid örököse lett volna, koldus zsidó lesz!” — Azután folytatá utját.

Midőn Kálmán övéivel Pilsenbe érkezett, úgy tett mint neje tanácsolta. Egy gazdag prágai hitsorsosát komának hívta, egy másik végezte Dornbach Artur gróf és Ágnes grófnő született Hohenstein bárónő első szülöttjén a hőrülmetélést. A két prágai kik természetesen nem tudták a gyermek származását, gazdagon megajándékozták Kálmánt. Ezekért és a Marinkától kapott 50 frtért bevásárolt és kereskedést üzött vele. A fogadott gyermek igen szépen fejlődött, ki az új keresztségben József nevet nyert. Mintegy két évre rá a kolera iszonyu mértékben pusztított az egész országban és magával ragadta Kálmánt családotól együtt, egyedül csak a kis József maradt meg.

E borzadalmas időben Del Monte Rafael áldozatkészsége és jétékonysága által tüntette ki magát; meglátogatta a beteg szegényeket úgy lakásukban mint a kórházban és segített a hol csak segíthetett. A Kálmán család szerencsétlensége nagyon megrendíté. Könyörületteljesen vezette az egyedül hátrahagyott kis Józsit kezénél fogva saját lakására nejehez.

„Vilhelmin” mondá: „itt hozok neked egy árva elhagyott gyermeket. Atyját, anyját, testvéreit elragadta az iszonyú ragály. Egyedül áll a világon e szerencsétlen gyermek, csak egy istene van, ki az emberek szívébe könyörületességet plantált. Legyünk ez esetben mi e szegény gyermeknél Istennek küldöttei. Ha beleegyezel magunkhoz vesszük és felneveljük.”

„Kedves férjem,” viszonzá Del Monte neje, „kivánságod mindig parancs volt előttem. Mily gyönyörű kis gyermek! Bizonyára meg szeretem őt.”

A kórházi bizottság az elhalt Kálmán hagyatékát is Del Monte-nek adta át, hogy azt az árva számára értékesítse. Az egész csak ócska ruhából állott és a medaillonból, mit József egykor nyakán hordott. Del Monte jól megőrizte

azt, hogy a gyermeknek birtokában övétől valami emlék maradjon.

Midőn Józsit megmosdották, megfésülték és tisztességesen felöltöztették nem csekély feltűnést keltett szépsége.

„Nem tudom” mondá Del Monte nejehez, a fiu bár nagyon szép, de hiányzik arczán a keleti vonás; azután legtávolabb sem szülei- és testvéreihez, kiket én jól ismertem

„Ne legyen ez oly feltűnő előtted” válaszolá neje, „az éghajlat befolyása, mely alatt már ezer éve élünk, még nálunk tiszta vérű népnél is mutatkozik. Gyakran látni kékszemű és szőkehajú zsidót is.”

„Igaz,” mondá gondolkodva Del Monte, de Józsika ős germán tipusa nagyon is feltűnő. Azután arczában valami oly ismerős vonást találok. De bármint van is, mi erényre és isteni félelemre neveljük őt fel.

Ez meg is történt. Rafael és neje a gyermeket nagy gondnal nevelték; még midőn kis lányuk született is, kit Rafael anyja után Speranzának neveztek, fiuk iránti szeretetük akkor sem csökkent. József soha sem tudta meg, hogy szegény elhagyott gyermek volt, kit a könyörület tartott életben. Ő Rafaelt és nejét édes szüleinek tartotta.

A kis József nevelő szülei örömeire eszes és derék ifjává nevelkedett. Miután Rafael, pályája választását teljesen reá bízta, József az orvosi tudományoknak szentelte magát, mihez igen nagy hajlama volt. Egy ideig a prágai egyetemen kitűnő sikerrel folytatá tanulmányait, ezután atyjának tanácsára, hogy szaktudománya mellett általánosabban is kiművelje magát, Németországba ment. Del Monte kiváló előszeretettel viseltetett Heidelberg iránt, hol maga is egy ideig az egyetemre járt. Oda küldé fogadott fiát is.

Az előadások még nem kezdődtek meg az egyetemen, midőn József Heidelbergbe érkezett és csak kevés egyetemi polgár érkezett meg. Egy szép tavaszi reggelen József a régi kastély felé sétált. Gyönyörködtetve pihenteté tekintetét a szép Neckar völgyön. Hirtelen érzé, a mint hátulról két kéz szeméit betartja. „Találd ki ficzkó, találd ki hogy ki vagyok! hangzott egyszerre. „Nem tudom. felelé József, a hang idegen előttem!” „No vén cseh,” hallatszott ismételve, „ez sok, még öreg barátaidat sem ismered fel!”

E perczben kiszabadult a kezek közül és legnagyobb esodálkozására egész teljesen ismeretlen diákoktól volt körülvéve.

„De Dornbach!” kezdé azok közül, ki József szeméit betartá, „mit vágsz olyan bamba arczot! Miért nem nyujtod finom aristokratikus kezeidet, melyekkel olyan jól tudsz ütlegelni, — azt hiszem hogy filiszter lettél.”

„Uraim,” mondá József, bizonyára félreértés van a dologban. Én ugyan cseh vagyok, de nevem nem Dornbach és nem is volt eddig szerencsém önöket ismerni.

„Ez már tulságos! Dornbach, Dornbach, azt hiszem, hogy a felső lakás nincs egészen rendben!”

„Mi történik itt?” hallatszott egyszerre egy hang, mire József összeretent; mert úgy tűnt előtte mintha saját magát hallotta volna.

Mindenki megfordult és bámulattal látta József saját énjét maga előtt.

„Még egy Dornbach, tehát két Dornbach!“ kiáltának az ifjak.

„Uram!“—mondá József az érkezőhöz, „megjelenése ezen urak félreértését meg fogja magyarázni, kik felcseréltek bennünket.“

„Valóban,“ viszonzá a megérkezett, „magam is meg vagyok lepve, valakit látni, ki annyira hasonlít hozzám. Kihez van szerencsém?“

„Nevem del Monte Prágából; orvosnövendék vagyok.“

„Tehát földiek is vagyunk; én is Csehországból való vagyok; nevem Dornbach és jogot hallgatok.“

A többiek, Dornbach Bencze gróf barátai, nem tudtak eléggé csodálkozni a két fiatal ember hasonlatosságán. De még jobban bámultak, midőn megtudták, hogy del Monte zsidó. —

Dornbach Bencze grótot anyja ugyan aristokratikus és vallási előítéletekben nevelte; de az ifju világos esze lehorzsolá ezeket, midőn a nagy társaságba jutott és a tudományokkal foglalkozni kezdett; megkedvelte del Montet és a két ifju egymással annyira összebarátkozott és annyiszor látták őket együtt, hogy tanulói körökben Castor és Polluxnak neveztetek. Bencze gróf barátsága, mert jól forgatta a fegyvert, Józsefet nem egyszer védelmezte meg megaláztatásoktól, minek a zsidó tanulóknak gyakran ki voltak téve; míg a grófra József barátsága nemesítőleg hatott, mi őt több kicsapongástól visszatartotta.

Elszörnyedve értesült Dornbach grófnő fia leveléből, hogy egy zsidó, még hozzá az általa megvetett del Monte fia a legjobb barátja.

Ama rémnapon, midőn férjét és gyermekét elveszté, Ágnes grófnő súlyos betegségbe esett. Midőn hetek mulva felgyógyult, a legnagyobb aparatussal kutatta elveszett gyermekét; de semmi eredményre sem vezetett. Értesült ugyan, hogy az napon egy idegen asszonyt láttak a faluból a kastélyba menni és hogy a közeli faluban ugyanazon a napon egy idegen nő kis gyermekkel kezében egy gumi csöves üveget vásárolt — de itt minden nyoma eltűnt. Haldokló férjének utolsó szavában is: „Marinka átkod beteljesült.“ Támaszpontot keresett a vigasztalhatatlan anya. Kutatta Arthur gróf előítéletét és megtudta, hogy Brünben egy Marinka nevű leánynyal viszonya volt. De ezen leány nyom nélkül eltűnt. A grófnő tehát elveszté minden reményét, hogy fiát valaha megtalálhassa. Csak Bencze fiában kereste és találta minden örömét; de azon gondolat, hogy mi lett Brunó fiából, sok álmatlan éjet okozott már neki. „Ha vándor cigányok lopták el és ilyen főnemesi magzattól cigányt nevelnek, ki élete legnagyobb részét a fegyházban tölti! E szörnyű gondolat kisartetként üldözte s a helység lelkészénél keresett segítséget. Ez tanácslá, hogy elrabolt fiának netaláni bűneit, folytonos imádkozás és vallásos életmód által engesztelje meg. Ágnes grófnő a lelkész utasításait szigoruan követte, míg egyetlen fiának legbensőbb barátja egy zsidó volt . . .

Miután Dornbach grófné lelkészével e viszonyt megbeszélte, egy hosszú levelet irt Bencze fiának, melyben őt az istentagadó zsidótól óvja. A fiatal gróf átnyujtá a levelet barátjának, ki éppen akkor nála volt. „Azt akarom, hogy anyám előítéletét eloszlasd,“ mondá Bencze, „és ezt csak úgy érheted el legbiztosabban, ha a szünidőkben velem jössz Dornbachba. Anyám megismer és tudom, hogy meg is fog kedvelni.“

„Anyád nyilatkozata szerint válaszolá József, visszaadva a levelet, „nem okozhatnék nagyobb fájdalmat, mintha én barátodként jelennék meg házában. De különben nem is kaphatnék nálatok rituális ételt.“

„Mi azt illeti elég tisztességes zsidó lakik Dornbachban, ki téged szívesen ellát étel- és itallal — és anyám, hisz éppen azt akarjuk balhitéből kigyógyítani. Nagy szolgálatot tennél vele kedves Józsefem; mert a szegény asszony kedélye szenvedések által el van keseredve. Talán reá is oly jó befolyással lesz ismeretséged, mint reám. A lényedben van valami, mi annyira vonzó; tudom anyám is megszeret és talán kiragadod azon komor légkörből.

Egy üde késő nyári napon, Dornbach gróf kocsija, mely a vasuti állomástól a két ifjut hazafelé vitte, lassan haladt egy sűrű tölgyerdőn keresztül a hegyre. Bencze gró elfáradt és szunyadozott a kocsiban, azonban József leszállt és gyorsan lépdelt a hegyre, maga után hagyva a lovakat. Midőn felért, gyönyörű látvány tárult el előtte. A termékeny sikságot Dornbach gróf kastélya határolta egyfelől, mely egy szép magaslaton feküdt. József megállt és élvezte a szép látást. Ekkor megpillantott egy hölgyet; ki a hegyen felfelé jött. és egy kendővel intett feléje. József eléje ment, a lejtő sietteté lépteit. Mielőtt megállhatott volna, már ölelést és csókokat érzett.

„Fiam, fiam!“ mondá az idegen hölgy, „végre itt vagy. A vágy elédbe kergetett, te egyetlenem, mindenem a világon!“

És a grófnő, mert ő volt az, örömkönnnyeket hullatott.

József kissé hátralépett és mondá: „Téved grófné én nem vagyok az ön fia. Bencze gróf a kocsiban maradt, de az is mindjárt itt lesz.“

Kétkedve nézett reá a grófné: „Te tréfálsz, kedves Benczém,“ viszonzá a grófné, „azt hiszed a kis szakál, mely arcodon pelyhedzik, annyira megváltoztatott, hogy az anya nem ismer gyermekére?“

„Bocsánatot kérek méltóságos grófnő, ön téved, mert nevem del Monte József.“

E perczen robogott a kocsis le a hegyről, a kocsis megállítá a lovakat és Bencze anyja karjai közé veté magát.

(Folyt. követ.)

H I R E K.

— A bécsi képviselőházban ismét zsidó vita volt és természetesen nagyon heves. Plener és Schönerer vitatkoztak egymással a vámtarifáról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmából. Plener kifejté, hogy azt a hangot, melylyel az antiszemiták a zsidókról beszélnek, a parlamentben türni nem szabad és hogy sajnálja, hogy az

antiszemita ebbe a vitába is belevonták a zsidókat. E beszédre reflektált az ismert antiszemita Schönerer, a ki természetesen állatias szilajságának szabad kitörést engedett és fenyegetőleg nyilatkozott a zsidók ellen. A képviselőház elnöke ezért megróttta őt, mire az ügy véget ért.

— **A tüntetések hete.** A múlt hét a tüntetések hete volt. Majdnem minden este volt egy kis kravál, mely a rendőrség, sőt gyakran a katonaság fegyvere beavatkozását szükségessé tette. Felesleges mondanunk, hogy ez utcai zavargásokban Verhovay Gyula is szerepelt. Ő és Hazafi Verai János voltak a csócselék szónokai. Minket szívesen hallgatta a zavargók hada, sőt Verhovay többször meg is éljeneztek. De midőn egyrészt a csócselék részéről ennyire ki lett tüntetve, a tisztességes elemek tüntetőleg tartózkodtak tőle. Midőn t. i. a temetőben beszélni kezdett, az egyetemi ifjuság s az a néhány képviselő, a ki a temetőben jelen volt, nyomban elhagyta azt. Akik pedig a józanabbak közt ott maradtak, lepiszogni kezdék a szónokot, a ki azonban ezt a gyöngéd figyelmeztetést észrevenni nem akarta.

— **Az „Izr. siketnémák országos intézeté”-nek** f. é. június hó 14-én (hétfőn) d. e. 10 órakor az intézeti teremben (VII. ker. Bethlen-tér 2. sz. a.) tartandó ünnepélyes évi-zárvizsgájára ezennel van szerencsém tiszteletteljesen meghívni. Budapesten, 1886. évi június hóban. A vezénylő bizottság nevében: Neuwelt Ármin, elnök.

Pályázat. A jászberényi izr. hitközségnél f. évi szeptember 1-én kántori állás rendszeresített, évi 500—600 forint fizetéssel, szabad lakás és egyéb szokásos illetményekkel. Pályázók igazolni kötelesek életkoruk és családi állapotukat. Pályázhatnak azok, kik sochet és korch továbbá zenei képesítéssel bírnak, a magyar nyelvet írásban és szóban bírják. Pályázatukat az alulírott hitközség elöljáróságánál, sajátkezűleg írva s magyar nyelven szerkesztve, legkésőbb f. évi július hó 10-ikéig nyújthatják be. Az utazási költség csakis a megejtett próba után megválasztottnak térítettik meg. Jászberény, 1886-dik évi május hó 31-én. Az izr. hitközség elnöksége.

Előfizetési felhívás!

Azon t. előfizetők, kiknek előfizetésük f. év június elsején lejár, felkéretnek, miszerint megrendeléseiket minél előbb megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	8 frt.
Fél évre	4 frt.
Negyed évre	2 frt.

Brünni kelméket

elegáns

tavaszi öltözetre

3.20 métert, azaz 4 bécsi rőföt kitevő szelvényekben 4 frt 80 krért igen finom, 7 frt 10 krért legfinomabb, 10 frt 50 krért legeslegfinomabb

valódi gyapjuszövetből

szállít az összeg postautánvétele mellett a hitteles és szilárdnak ismert

Siegel-Imhof

Tuchfabriks Niederlage

BRÜNNEN.

Nyilatkozat: A fönnebbi cég, hála szilárdságának a vevők részéről nagy bizalomnak örvend. Ezt bizonyítja, hogy a Siegel-Imhof cég minta nélküli megrendeléseknél is kevés pénzért valóban a legjobb árut szállítja.

De miután szédelő cégek **Brünni áruk** köpenye alatt garázdálkodnak, a fönnebbi cég ennek ellenében kívánatra **mintákat** is küld,

ingyen és bérmentve.

Betörés

ellen biztos és tűzmentes

pénzszekrények

módosított gyártmány, az új helyiségünkben (ezelőtt Andrassy-ut, Foncière-palota)

leszállított árakon

adatnak el.

Képes árjegyzékek bérmentve.

WIESE és Ta.

Gizella-tér 6, Harminczad-utca sarkán.